

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Praesertim Augustini, Et Thomae Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Sacramentis In Genere Et Specie - Libros Octo Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput 131. Definitio virtutis pœnitentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73212](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73212)

cepit & indulget. Verum quidem hoc esse confiteor... Nonne benignissimus est Dominus, qui tantas tolerat injurias à peccatoribus, datus eis temporis spatium, ut emendantur? Sed hoc noveris, quia sicut benignus est in tolerando, ita justus est in puniendo. Sed forte quis iterum dicit: vir, qui toto tempore quo vixit, male fecit, in mortis articulo, acceptam penitentiam, à Deo veniam obtinebit. Heu quam vana suspicio, & falsa meditatio! Vix de centum millibus hominum, quorum mala semper fuit vita, meretur à Deo habere indulgentiam unam... Per aram est, ut hominis, cujus semper mala fuit vita, bona sit mors. Hæcenus Hieronymus.

CAPUT CXXXI.

Definitio virtutis pœnitentiæ.

1354 **A**D intelligentiam dicendorum de Sacramento Pœnitentiæ, necessaria est intelligentia seu notio pœnitentiæ prout est virtus, utpote sine qua Pœnitentiæ non subiluit Sacramentum, nec obtineri potest effectus ipsius. Nam, ut Tridentinum definit sess. 14. c. 1. fuit pœnitentiæ universis hominibus; qui se mortali aliquo peccato inquinassent, quovis tempore ad gratiam & justitiam assequendam necessaria, illis etiam, qui Baptismi Sacramento abluji petivissent, ut, per veritatem abjecti & emendati, tantam Dei offensionem cum peccati odio, & pio animi dolore detestentur. Unde Propheta ait Ezech. 18. "Convertimini, & agite pœnitentiam ab omnibus iniquitatibus vestris, & non erit vobis in ruinam iniquitas." Dominus etiam Luc. 3. dixit: "Nisi pœnitentiam egeritis, omnes similiter peribitis."

1355 Est autem pœnitentiæ, virtus quæ peccatum committitur, cum pio animi dolore quis odio habet, ac detestatur quantum est offensa Dei, illudque punire efficaciter intendit, ad reparandam injuriam Deo factam per peccatum. Quod includat peccati odium ac detestationem, cum pio animi dolore, constat ex Tridentino proxime laudato. Quod etiam includat voluntatem efficacem illud puniendi, ad reparandam injuriam Deo factam, ratio est, quia divina justitia ordo postulat, ut homo vel non peccet, vel, si peccet, puniatur, injuriæque Deo per peccatum illata, per punitionem peccatoris reparetur. Dicit enim Augustinus serm. 1. in Psal. 58. Iniquitas omnis, parva, magnæ sit, puniatur necesse est, aut ab ipso homine, aut à Deo vindicante. Nam quem pœnitentes, punit seipsum. Ergo, Fratres, puniamus nostra peccata, si querimus misericordiam Dei. Non potest Deus misereri omnium operantium iniquitatem, quasi blandiens peccatis, aut non eradicans peccata. Profus aut punis, aut punis. Vis non puniat? puni tu. Et in Psal. 44. Punientem est peccatum: si punientem non esset, nec peccatum esset. Præveni illum? non vis ut ipse puniat? tu puni. Convertite te ad peccata tua punienda: quia impunita esse peccata non possunt... Nemo sibi multum de misericordia Dei blandiatur: virga directionis est virga regni ejus. Sic enim dilige misericordiam, ut velis esse veracem: non enim misericordia potest illi auferre justitiam, neque justitia misericordiam. Interim quamvis differat, tu noli differre. Misericordia (ait in Ps. 50.) est ut ignoscat peccanti; justitia est ut puniat peccatum. Quid ergo? Queris misericordiam, peccatum impunitum remanebit... Non Domine, non erit impunitum peccatum meum. Novi justitiam ejus, cujus quæro misericordiam... Sed ideo nolo ut tu me punias, quia peccatum meum punio... "Veritatem dilexisti, id est impunita peccata, etiam eorum quibus ignoscis, non reliquisti." Veritatem dilexisti, "sic mi-

sericordiam præcogasti, ut servares & veritatem. Ignoscis peccanti: ignoscis, sed seipsum punienti. Ita servatur misericordia & veritas: misericordia, quia homo liberatur; veritas, quia peccatum puniatur. Itaque nullus debite gravioris pœnitentiæ accipit veniam, nisi qualemcumque, esse longe maiorem quam debebat, solverit pœnitentiæ. Idem 1. de continent. c. 6.

Propterea in contritione (quæ proprius actus 1356 est pœnitentiæ) satisfaciendi propositum includi, Theologi veteres passim tradunt, Richardus à S. Victore, Albertus Magnus, Alexandr. de Ales, S. Thomas, S. Bonaventura, S. Raymundus, noster Baconius, &c. dum contritionem sic definiunt: Contritio est dolor pro peccati assumpto, cum proposito confitendi, & satisfaciendi, prout videre licet apud Morinum l. 1. de Pœnit. c. 1. Hoc est enim verè pœnitere (ait Richardus à S. Vict. 1. de potest. lig. & solv. c. 6.) de præteritis peccatis dolere, cum firmo proposito confitendi, satisfaciendi, & cum omni cautela cavendi. Similiter Catechismus Romanus de Sacram. Pœnitentiæ c. 5. Adhuc inter se hæc partes commixtæ sunt, ut contritio consistat & satisfaciendi consilium & propositum inclusum habeat... Quare & voluntas componendi requiritur, in quo maxime contritio versatur, & pœnitens Sacerdotis iudicio, qui Dei personam sustinet, se subijciat necesse est, ut pro scelere magnitudine pœnitentiæ constituta in eum possit. Non enim intrat pœnitentiæ Sacramenti refugium (ait Guilielmus Parisiensis tr. de Sacram. Pœnit. c. 8.) nisi qui Præconi spirituali (id est Confessario) se tradit crucifigendum, hoc est cruci pœnitentiæ affigendum. Quod & ipsa nominis etymologia satis innuit; dicitur enim pœnitentiæ, juxta S. Hieronymum, quali pœnitentiæ, vel pœna-tenentiæ.

Erravit proinde Lutherus, cum hoc sensu dixit: Optima pœnitentiæ est nova vita; quasi nihil aliud exigatur ad pœnitentiæ. Non enim sufficit mores in melius commutare (ait Augustinus homil. ult. inter 50.) & à factis malis recedere, nisi etiam de his que facta sunt, satisfiat Deo per pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum... cooperantibus elemosynis. S. Petrus Damianus optate. de perfect. Monach. c. 6. Quid prodest à peccatorum perpetratiōne desistere, nisi & hæc ipsa, que perpetrata sunt, fundeat quis destrictæ pœnitentiæ satisfactione delectare? Petrus Bleicensis tr. de Confess. Sacram. Putant aliqui hæc sibi sufficere, quod aliquandiu à sua turpitudine desecerunt, atque de præteritis contritione præsumentes, veteres excessus non recolunt, & quasi spatio temporis evanuerint culpe, putant de omnibus debitis brevi pœnitentiæ compendio (seu lacrymis momentaneis, aut horariorum & levis contritione, ut proxime subdit) transigisse. Recole quid Job ad Dominum dicat: "Squali quali in sacculo peccata mea." Et Dominus in Deuteronomio: "Nonne hæc condita sunt apud me, & signata in thesauris meis? Non sine dolore cordis acerbissimo, & anxia cordis afflictione sanantur, que longo usu inulsa, & intimis animarum medullis infixæ sunt; nec horariorum & levis contritione redimi possunt, quibus mors æterna debetur... sine fructibus pœnitentiæ."

Nec Lutherus bene se fundat in Isaia dicente: 1357 Quiescite agere perverse, discite bene facere. Nam & hoc requiritur, & insuper illud quod immediate præmittit, lavamini, mundi estote. Quod non fit per solam novam vitam, nisi ei addatur veteris odium & vindicta, per dignos pœnitentiæ fructus, de quibus Joël. 2. Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejuniis, & in fletu, & planctu, &c. Et Luc. 3. Facite fructus dignos pœnitentiæ.

Nec hoc derogat superabundanti satisfactioni 1358 Christi: quia, ut Tridentinum ait sess. 14. c. 8. dum satisfaciendo patimur pro peccatis, Christo Je-

su, qui pro peccatis nostris satisfecit (ex quo omnis nostra sufficientia est), conformes efficiamur... Neque verò ita nostra est satisfactio hæc, quam pro peccatis nostris exsolvimus, ut non sit per Jesum Christum: nam qui ex nobis tanquam ex nobis nihil possumus, eo cooperante, qui nos confortat, omnia possumus. Ita non habet homo unde gloriatur, sed omnis gloriatio nostra in Christo est, in quo vivimus, in quo mereamur, in quo satisfacimus, facientes fructus dignos poenitentiae, qui ex illo vim habent, ab illo offeruntur Patri, & per illum acceptantur à Patre.

1360 Si quæras ad quam virtutem spectat poenitentia? Respondeo, ad eam virtutem, ex cujus motivo imperatore. Siquis v. g. doleat de commissa fornicatione, quia per eam violavit in se castitatem, spectat ad virtutem castitatis. Si quia violavit votum castitatis, spectat ad virtutem religionis. Si quia per eam Deum offendit, sive quatenus est offensa Dei, spectat ad virtutem charitatis. Si sic de ea doleat, eamque in se vindicet, quatenus est offensa Dei, ut dolorem illum & vindictam referat ad reparandam, compensandamque, quatenus in se est, injuriam Deo per peccatum illatam (qui est proprius finis poenitentiae, ut est virtus specialis) spectat ad justitiam, quæ est reparare injuriam alteri illatam. Tamen enim hominis ad Deum non datur justitia simpliciter (quæ est inter illos, quorum unus non est sub potestate alterius) datur justitia secundum quid, quæ etiam est inter illos, quorum unus est sub potestate alterius, sicut est servus sub domino, filius sub patre, uxor sub viro, creatura sub Creatore. Et ad hujusmodi justitiam spectat poenitentia, per quam homo recurrit ad Deum, sicut servus ad dominum, sicut filius ad patrem, sicut uxor ad virum, sicut creatura ad Creatorem, ut reparat injuriam quam ipsi peccando intulit. Videri potest S. Thomas 3. p. q. 87. a. 3. Origo tamen illius est amor Dei, vel ut fontis justitiæ, vel sicut justitiæ increatæ. Quisquis enim justitiam amat, id amat quod justitia præscribit. Justitia verò præscribit homini, ne peccet; & si peccaverit, ut oderit, detestetur, & puniat in se peccatum, ad reparandam injuriam Deo illatam. Et hoc est poenitentia.

1361 Duplex est poenitentia, una specialis & propriè dicta, quæ de solis est peccatis actualibus, consistitque in specialibus quibusdam exercitiis poenitentiae, scilicet in contritione, mortificatione, jejunio, elemosyna, oratione, & aliis operibus pietatis, ab iis practicandis, qui propriâ voluntate peccaverunt.

Altera est generalis, & impropiè dicta, quam ex Dei sententia subire debent omnes filii Adam, etiam baptizati, quia in ipso peccaverunt: consistitque in humili tolerantiâ mortis, & miseriarum hujus vitæ, exilii à cælesti patria, incertitudinis salutis, difficultatisque in resistentibus passionibus, concupiscentiis, & tentationibus, in vita denique serâ & laboriosa. Illud est enim *jugum grave*, de quo Eccl. 40. *Occupatio magna creata est omnibus hominibus, & jugum grave super filios Adam, à die exitus de ventre matris eorum, usque in diem sepulture, in matrem omnium.* Vetus est ista sententia, quam subire debent omnes filii Adam, quia in ipso peccaverunt: *In sudore vultus tui vesceris pane, donec revertaris in terram, de qua sumptus es: quia pulvis es, & in pulverem reverteris.* Gen. 3. Hinc pane indignos Apostolus judicat, qui nolunt operari, sed in otio vivere: *qui non vult operari, non manducet.*

1362 Misericordie itaque hujus vitæ, morsque ipsa corporalis, tolerandæ sunt in spiritu patientiæ, humilissime submissiois ad veterem illam Dei sententiam. Tamen enim in baptizatis, nihil remaneat quod veram & propriam peccati rationem habeat, nihil quod in ipsis oderit Deus, nihil quod ipsos

remo:etur ab ingressu cælorum, nisi post baptismum propriâ peccaverint voluntate. Vult nihilominus Deus ut sese considerantes velut à divina justitia damnatos ad mortem, & miserias hujus vitæ, & ad crucifigendam concupiscentiam suam, post baptismum superitem; vult (inquam) ut quamdiu sunt in hoc mortali corpore miserias illas, & crucem sustineant in spiritu humilis patientiæ & submissiois ut supra, eodemque in spiritu recognoscant sese natos, velut exules à paradiso, non ad quietem & voluptatem, sed ad laborem & crucem. Vult ut pugnent & agnoscant ad demandas, eradicandas & crucifigendas concupiscentias suas. Propterea namque Tridentinum sess. 5. can. 5. concupiscentiam in baptizatis manere dicit ad agnoscendam, nec nocere viriliter per Christi Jesu gratiam repugnantiibus; quinimò ipsis occasionem esse ut convernentur.

Cumque non solum dicta de causa filiorum A. 1363 dam vita esse debeat laboriosa, sed & quia non est homo (exceptâ Deiparâ) qui propriâ non peccet voluntate, atque idèd vita Christiana, prout Tridentinum declarat sess. 14. in præf. de Sacram. Penit. *perpetua poenitentia esse debeat, ita ut etiam iusti, cum timore & tremore salutem suam operari debeant in laboribus, in vigiliis, in elemosynis, in orationibus & oblationibus, in jejunis & castitate, & spiritu facta carnis mortificare,* prout idem Concilium declarat sess. 6. c. 13. Christiana profectò non est vita eorum qui vivunt in continuis penè deliciis, ludis, jocos, recreationibus, voluptatibus, visitationibus inutilibus, vel tempus terunt in occupationibus vel lecturis, non ut laborent juxta Dei præscriptum, sed voluptatis vel curiositatis causâ duntaxat. Et idem est de iis qui laboriosas suscipiunt occupationes, ut suæ satisfaciunt vanitati, ambitioni, avaritiæ, &c. Quippe omnes isti otiosi sunt respectivè ad Deum: utpote nihil operantes in vinea ipsius. Solum proinde illi dictæ satisfaciunt obligationi, qui laborant, quia sic est voluntas Dei, dicendo v. g. ex corde: *Jessisti Domine ut vitam ducam laboriosam, offero tibi hunc laborem meum, quem suscipio, quia ista est voluntas tua.* Alii porò sunt labores Regum, Principum, Nobilium, alii Mechanicorum, alii Sæcularium, alii Ecclesiasticorum, &c. Est autem voluntas Dei, ut unusquisque laboret secundum statum & conditionem suam, illa exequendo quæ officii sui sunt, Rex v. g. procurando bonum ordinem & tranquillitatem Regni sui, eaque impediendo, quibus perturbari posset. Principes ac Nobiles similiter procurando, ut familia sua, filii & subditi bene dirigantur, instruantur, christianè educentur, Dei, Ecclesiæ, & Statûs leges in ditionibus suis serventur, visitationesque ipsorum, activæ & passivæ, non fiant simpliciter causâ oblectamenti, sed causâ justæ necessitatis, vel honestatis, quæ finaliter ad Deum referatur.

CAPUT CXXXII.

Nullum est peccatum tam grande, quod per poenitentiam dilui non possit.

1364 Est de fide, quia Ezech. 18. Deus generaliter & absque exceptione dicit: *Cum averteris impius ab impietate tua, omnium iniquitatum tuarum non recordabor amplius.* Et idèd Deus omnes omnino peccatores ad poenitentiam invitat. Et cap. firmiter Concilium Lateranense generaliter & absque ulla exceptione definit, quòd si post suspensionem Baptismi quisquam prolapsus fuerit in peccatum, per veram potest semper poenitentiam reparari.

Nec obstant sequentia sacra testimonia: *Qui dixerit verbum contra Spiritum sanctum, non remittetur.*